چىڭغىز ئايتماتوف (قىرغىزىستان)

قىيامەت

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

چىڭغىز ئايتماتوف (قىرغىزىستان)

قىيامەت

ئۆزبېكچىدىن تەرجىمە قىلغۇچى : خەلىم سالىخ

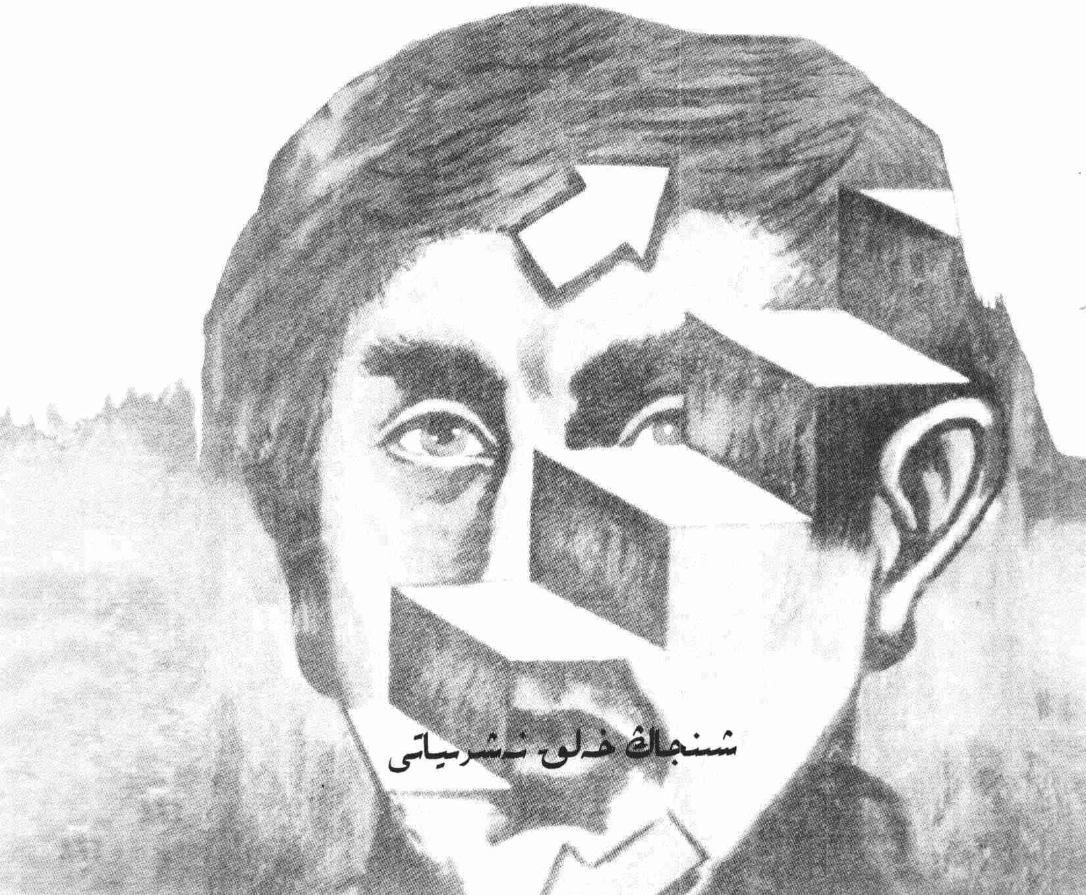

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

断头台：维吾尔文/(吉尔吉斯坦)艾特玛托夫著；哈里木·萨里赫译．—乌鲁木齐：新疆人民出版社，1991.11
(2009.3 重印)
ISBN 978—7—228—01467—5

Ⅰ.断… Ⅱ.①艾…②哈… Ⅲ.长篇小说—吉尔吉斯坦—现代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I364.45

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 164688 号

责任编辑	穆纳尔江·托合塔洪
编　　辑	热合曼·乌木提
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮　　编	830001
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
印　　刷	新疆科恒印务有限公司
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	15
版　　次	1991 年 1 月第 1 版
印　　次	2009 年 3 月第 3 次印刷
印　　数	5801—8800 册
定　　价	30.00 元

بۇ كىتاب ئۆزبېكىستاندا چىقىدىغان «شەرق يۇلتۇزى» ژۇرنىلىنىڭ 1987 ـ يىلى 8 ـ ، 9 ـ ، 10 ـ سانلىرىدا ئېلان قىلىنغان نۇسخىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى .

本书根据乌孜别克斯坦共和国《东方之星》杂志 1987 年第 8、9、10 期发表的版本翻译出版。

قىيامەت

ئاپتورى : چىڭغىز ئايتماتوف (قىرغىزىستان)
تەرجىمە قىلغۇچى : خەلىم سالىخ
مەسئۇل مۇھەررىرى : مۇنارجان توختاخۇن
مۇھەررىرى : راخمان مامۇت
مەسئۇل كوررېكتورى : گۈلشەھەر نېغمەت
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 ـ نومۇر
تېلېفون : 0991－2827472
پوچتا نومۇرى : 830001
سانتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
باسقۇچى : شىنجاڭ كېخېڭ مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32
باسما تاۋىقى : 15
نەشرى : 1991 ـ يىلى 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
باسمىسى : 2009 ـ يىلى 3 ـ ئاي 3 ـ باسمىسى
تىراژى : 5801－8800
كىتاب نومۇرى : ISBN 978－7－228－01467－5
باھاسى : 30.00 يۈەن

كىرىش سۆز

مەشھۇر قىرغىز يازغۇچىسى چىڭغىز ئايتماتوف 1928 - يىلى 12 - ئاينىڭ 12 - كۈنى قىرغىزىستاننىڭ تالاس ئوبلاستىدىكى شېكەر يېزىسىدا زىيالىي ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. ئۇ ئەسەرلىرىنى رۇسچە ۋە قىرغىزچە يازىدۇ. ئۇ «جەمىلە» (1958)، «ئانا يەر» (1963)، «ئەلۋىدا، گۈلسارە!» (1966)، «ئاق پاراخوت» (1970) قاتارلىق ئەسەرلىرىدە زامانىمىزدىكى ئۆتكۈر ئىجتىمائىي ئەخلاق مەسىلىلىرىنى ئەكس ئەتتۈرگەن، بۇ ئەسەرلەردە خەلق ئەدەبىياتى ئەنئەنىلىرىگە ۋارىسلىق قىلىش، رىۋايەتلەردىكى ئوبرازلاردىن پايدىلىنىش پسىخىك تەھلىل بىلەن چىڭ بىرلەشتۈرۈلگەن.

يازغۇچىنىڭ «قىيامەت» رومانى چوڭقۇر پەلسەپىۋى پىكىر، پاجىئەلىك ۋەقەلىكلەر ۋە تەسىرلىك دراماتىزم ئاساسىغا قۇرۇلغان بولۇپ، ئىنسانىيەتنى ئۆزىنى كۈتۈپ تۇرغان قىيامەتلىك تەقدىر ۋە كېلىش ئالدىدا تۇرغان بالايىئاپەتتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ. ئۆزگىچە ئەدەبىي ئۇسلۇبتا يېزىلغان بۇ روماندا تەقدىر ۋە ئازادلىق، جەمئىيەت ۋە تەبىئەت ئوتتۇرىسىدىكى مۇرەككەپ مۇناسىۋەتلەر تەسۋىرلىنىدۇ. يازغۇچى بوستون، ئاۋدىي، پونتىي پىلات قاتارلىق ئوبرازلار ئارقىلىق ھايات ھەققىدە پەلسەپىۋى پىكىر يۈرگۈزىدۇ.

«قىيامەت» رومانى ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن جەمئىيەتتە كۈچلۈك تەسىر قوزغىدى. نۇرغۇن ئوبزورچىلار، بۇ جەمئىيەتتىكى رەزىللىكلەر پاش قىلىنغان پەند - نەسىھەت خاراكتېرلىك ئەسەر، ئۇنىڭدا زامان ۋە ماكان چېكى بۇزۇپ تاشلانغان، دەپ ھېسابلىدى. نۇرغۇن كىشىلەر، مويىنقۇم چۆلىنىڭ قىيامەت كۈنى توغرىسىدىكى تەسۋىرلەر كارامەت ياخشى يېزىلغان، دەپ قارىدى.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئۇلار بوستوننى يېڭى دەۋر ئاچالايدىغان چارۋىچى، روشەن ۋە
مۇكەممەل ئوبراز دېيىشتى، روماننىڭ ئۈچىنچى قىسمىنى «رېئال-
لىقتىكى ئايتماتوف»، «بۈيۈك يازغۇچىنىڭ ئۇسلۇبى» دەپ قا-
راپ، «يازغۇچىنىڭ ئۆز مەقسىتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بۇ يېڭى
ئەسەر ئۇنىڭ ئىلگىرىكى ئەسەرلىرىدىن زور دەرىجىدە ئېشىپ كەت-
كەن» دەپ ھېسابلىدى.

رومان نەشىردىن چىقىشى بىلەنلا كۈچلۈك بەس - مۇنازى-
رىلەرنى قوزغىدى. بەزى ئوبزورچىلار بۇ ئەسەرنى مۇئەييەنلەشتۈ-
رۈش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئۇنىڭ بەزى بابلىرىدىن ھەتتا «چۆچۈپ
كەتكەن»، ئۇنى «چۈشەنمىگەن»، «ياخشى كۆرمىگەن»، ئۇنىڭ-
دىن «ئاز - تولا ئۈمىدسىزلەنگەن»، شۇنىڭدەك «بىزار بول-
غان». ئومۇمەن ئالغاندا، «چۈشەنمەسلىك» ئاساسەن «ئىنجىل»
غا دائىر ۋەقەلىككە مەركەزلەشكەن. ئۇلار، ئاپتورنىڭ بىر خرىس-
تىئاننى باش قەھرىمان قىلىۋالغانلىقى ئادەمنى «گاڭگىرىتىپ قو-
يىدۇ»، ئەسەردە خرىستوس توغرىسىدىكى رىۋايەتلەر ۋە ئىنجىل
قىسسىلىرى «ئۆرپ - ئادەتكە مۇۋاپىق ھالدا بىر تەرەپ
قىلىنغان»، شۇڭا روماننىڭ بۇ قىسمىدىن «سەل - پەل مودا
قوغلاشقانلىق» چىقىپ تۇرىدۇ، دەپ ھېسابلىدى. ئۇلار، بۇنداق
ۋەقەلىكلەر «ئاتېئىزملىق دۇنيا قاراش بىلەن سىغىشالامدۇ -
يوق»، ئاپتور «خرىستىئان دىنى ئەنئەنىلىرىنى قوغداش» تەرەپدا-
رىمۇ - قانداق، دېگەنگە ئوخشاش سوئاللارنىمۇ ئوتتۇرىغا قويۇش-
تى. بەزىلەر، ئايتماتوف «قىيامەت» رومانىدا نېمە ئۈچۈن بىر
جۈپ بۆرىنى يازىدۇ، يەنە كېلىپ، ئۇلارنى نېمىشقا «سەمى-
مىي - ساداقەتلىك»، «ئاق نىيەتلىك ۋە جاسارەتلىكنىڭ سىمۋو-
لى» قىلىپ يازىدۇ، دېيىشتى. بەزىلەر، نېمىشقا «ئالتەيلەن
ۋە يەتتىنچى»دىكى ساندرۇ ئۆزىنى ئۆزى ئېتىۋالىدۇ، ئۇنىڭ ئۆلۈ-
ۋېلىشى «شەخسىي بىلەن ئىجتىمائىي ئەخلاق ئۆلچىمىنىڭ بىر-
دەك بولماسلىقى»دىن دېرەك بېرەمدۇ - قانداق، كىتابنىڭ ئىس-
مىنى نېمىشقا «قىيامەت» قويىدۇ، دېگەنگە ئوخشاشلارنى ئوتتۇرى-

غا قويدى . مۇشۇ نۇرغۇنلىغان «چۈشەنمەسلىك»لەرنى «ئەسەرنىڭ غەلىتىلىكى ياكى تۇرمۇشنىڭ غەلىتىلىكى»گە يىغىنچاقلىغىلى بولىدۇ .

«قىممىتى ھاياتلىقتا» دېگەن تېمىدىكى زىيارەت خاتىرىسىدە ، ئايتماتوف «قىيامەت»نى يېزىشتىكى ئىدىيىسى ۋە ئوقۇرمەنلەرنىڭ چۈشەنمەسلىكىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان بىر قاتار مەسىلىلەر ئۈستىدە چۈشەنچە بەرگەنىدى . ئوقۇرمەنلەرنىڭ بۇ ئەسەرنى چۈشىنىشىگە ياردىمى تېگىپ قالار دېگەن مەقسەتتە ، تۆۋەندە شۇ زىيارەت خاتىرىسىدىن بىرنەچچە ئۈزۈندە ئالىمىز :

باش قەھرىمان توغرىسىدا : «خرىستىئان دىنى ئىنتايىن قۇدرەتلىك بىر شەخسنى — ئىيسا پەيغەمبەرنى ياراتتى… ئىيسا پەيغەمبەر مېنىڭ ھازىرقى زامان كىشىلىرىگە مەلۇم يوشۇرۇن نەرسىلەرنى بايان قىلىپ بېرىشىمگە ئاساس بولدى ، شۇڭلاشقا مەن ئاتېئىست بولساممۇ ، ئىجادىيەت يولۇمدا ئىيسا بىلەن ئۇچراشتىم . مېنىڭ باش قەھرىمان تاللاشتىكى سەۋەبىم ئەنە شۇ» ، «شۇنداق ، ئاۋدىي ئۆزى رۇس ، لېكىن مەن ئۇنى تېخىمۇ كەڭ دائىرىدە كۆرىمەن ، بىر خرىستىئان مۇرتى سۈپىتىدە كۆرىمەن… مۇشۇنداق ئەھۋالدا ، مەن ئادەمگە تۇتىشىدىغان بىر يولنى دىن ئارقىلىق پۇتكۈزۈپ چىقماقچى بولدۇم . تەڭرىگە تۇتىشىدىغان يولنى ئەمەس ، ئادەمگە تۇتىشىدىغان يولنى ! ماڭا نىسبەتەن ئېيتقاندا ، رومانىدىكى ھەممە يىپ ئۇچلىرىدىن بىر ئاساسلىق يىپ ئۇچى چىقىدۇ ، ئۇ بولسىمۇ ئاۋدىي ۋە ئۇنىڭ ئىزدىنىشلىرى» .

پونتىي پىلات بىلەن ئىيسانىڭ سۆھبىتى توغرىسىدا : «مەن بەزى يېڭى نەرسىلەرنى ، بىز بۇگۈنكى كۈندە تونۇشقان نەرسىلەرنى كىرگۈزمەكچى بولدۇم ، بولۇپمۇ ئىنسانىيەت ئالىمىنىڭ دۇنياۋى ئاجىزلىقلىرىنى سۆزلىمەكچى بولدۇم . مەن ، كۆپچىلىك مەھشەر كۈنىدىكى سوراقنى دۇنيانىڭ يادرو قىيامىتى دەپ چۈشەنسۇن ، دېگەن ئويدا ئەمەسمەن ، لېكىن دەل شۇنداق تەھدىتنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ھېس قىلغانلىقىم ئۈچۈن ، قورقۇشقا تېگىشلىكى ، دۇنيانىڭ

ئويدۇرۇپ چىقىرىلغان، سىرلىق قىيامەت كۈنى ئەمەس، بەلكى ئۆزىمىز قىلىپ قويۇشىمىز ئېھتىمالى بولغان، قورقۇنچلۇق رېئاللىق بولۇپ قالىدىغان ئىش ئىكەنلىكىنى كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە ئىسپاتلاشقا مەجبۇر بولدۇم».

«ئالتەيلەن ۋە يەتتىنچى» توغرىسىدا: «بۇ يەردە زەنجىرسىمان رېفلېكس مەۋجۇت: ئالتە ئادەم شىددەتلىك قارشىلىق كۆرسىتىپ ئادەم ئۆلتۈرىدۇ، يەتتىنچى ئادەم شۇ سەۋەبتىن ئۇلارنى جازالايدۇ. ئۇلارنى ئۇجۇقتۇرغاندىن كېيىن، ئۇ ئۆزىنىڭ ئادەم سۈپىتىدىكى ئۆزىنى يوقاتقانلىقىنى سېزىدۇ، ئاخىر تۈيۈق يول ۋە تراگېدىيە بىلەن نەتىجىلىنىدۇ»، «مەن بۇ كىچىككىنە ھېكايە ئارقىلىق، ئىچكى ئۇرۇشنىڭ مىللىي تراگېدىيە بىلەن چەمبەرچاس باغلىنىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىماقچىدىم».

كىتابنىڭ ئىسمى توغرىسىدا: «كىتابنىڭ ئىسمىغا كەلسەك، مېنىڭچە، بۇ رومانىنىڭ مەزمۇنىدىن كەلگەن».

«قىيامەت» ئىنتايىن مۇرەككەپ ئەسەر. پۈتۈن ئەسەرگە ياخشىلىق بىلەن يامانلىققا ئوخشاش پەلسەپىۋى تەپەككۇر سىڭدۈرۈلگەن، ئاپتور سىمۋوللاشتۇرۇش ۋە كىنايە ۋاسىتىلىرىنى كەڭ قوللانغان. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئەدەبىيات ـ سەنئەت كۆز قارىشى ئوخشاش بولمىغان ئوبزورچىلارنىڭ بۇ ئەسەرگە بېرىدىغان باھاسىمۇ ئوخشاش بولمايدۇ. شۇڭا، «قىيامەت»نىڭ بەس ـ مۇنازىرە قوزغىشى ناھايىتى تەبىئىي بىر ئەھۋال. بەس ـ مۇنازىرە ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئەسەرنى تېخىمۇ ئەتراپلىق ۋە چوڭقۇر چۈشىنىشىگە ياردەم بېرىدۇ، خالاس.

بىرىنچى قىسىم

1

قىشنىڭ قىسقا كۈنى نارەسىدىنىڭ نەپەسىدەك بىر پەسلا ئىلـ
لىپ ، ئۇزاق ئۆتمەيلا تاغلارنىڭ كۈنگەي قاپتاللىرىدا ھاۋا بۇزۇ-
لۇشقا باشلىدى . مۇزلۇقلاردىن سوغۇق شامال ئۇرغىلى تۇردى ،
جىلغا ۋە ئۆڭكۈرلەرنى بالدۇر چۈشكەن قاراڭغۇلۇق ناھايىتى تېزلا
قاپلىدى . قار - شىۋىرغانلىق كېچىنىڭ ئىزغىرىن سوغۇقى بارغان-
سېرى كۈچەيدى .

ئەتراپنى قېلىن قار قاپلىغان ، بۇ بەڭۋاش تەبىئەتنىڭ ئۆز
خاھىشى بويىچە ، ئەتراپقا ئوت قويغاندەك ، بۇنىڭدىن ئىككى كۈن
ئىلگىرى توساتتىن شىددەتلىك قار - بوران بىلەن كۆمگەنلىكىنىڭ
نەتىجىسى ئىدى ، ئىسسىقكۆل تاغ تىزمىلىرى قار كۆرپىلىرى
بىلەن قاپلىنىپ تۇراتتى . تاغلار قارا قۇيۇن ئىچىدە قالغان ، ئاس-
مان گۈمبىزى كۆرۈنمەيتتى ، غۇۋالىشىپ كەتكەن ئەتراپ سۈكۈ-
ناتقا چۆمگەنىدى . ھاۋانىڭ رەڭگى بىردىنلا ئېچىلدى . شۇنىڭدىن
كېيىن قىش بورىنى تىنچىپ ، پۈتۈنلەيلا قار تېگىدە قالغان تاغلار
يېتىمسىرىگەن ھالدا ھومايغان پېتى قېتىپ قېلىشتى .

مانا شۇ كۈن پېتىۋاتقان پەيتتە ، ئۇزۇنچات دەرياسىنى
بويلاپ ، ئاسمان گۈمبىزىدە ، سەللىلىك بۇلۇتلار قوينىدا قىزىرىپ
تۇرغان ئالامۇنگۇ مۇز داۋىنى تەرەپكە ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ئېغىر تىك
ئۇچار ئايروپىلاننىڭ گۈرۈلدىگەن ئاۋازى دەممۇ دەم يېقىنلىشىپ ،
بارغانسېرى كۈچەيمەكتە ئىدى . شۇنىڭ بىلەن بۇ ئاۋاز پۈتۈن
ئەتراپنى ، تاۋۇش بىلەن يورۇقلۇقتىن باشقا ھېچ نەرسە يېتىپ

بارالمايدىغان چوققىلار ، تاغ تىزمىلىرى ۋە مەڭگۈ ئېرىمەيدىغان كۆك مۇزلۇقلارنى ئۆز ھۆكۈمرانلىقى ئاستىغا ئالدى . تاغۇ تاشلارغا ئۆرۈلۈپ ، بۇرۇنقىسىدىن نەچچە ھەسسىلەپ كۈچەيگەن ئاۋازلار باش ئۈستىدە شۇنچىلىك ئايىماستىن دەھشەت سالاتتىكى ، يەنە ئازراقلا داۋام قىلىدىغان بولسا ، يەر ئۆڭتۈرۈلۈپ كېتىدىغاندەك... قىيامەت قايىم بولىدىغاندەك قىلاتتى .

جىددىي پەيتمۇ يېقىنلىشىپ قالدى — تىك ئۇچار ئايروپىلان ئۇچۇپ ئۆتۈۋاتقىنىدا ، گۈلدۈرلەشنىڭ زورى تۆپەيلىدىن ، يول ئۈستىدىكى شامال يالاپ كەتكەن تىك قىيا باغرىدىن قورام تاشلار كۆچۈپ ئورنىدىن قوزغالدى - دە ، ئاندىن شۇ زامانلا خۇددى قان ئۇيۇغاندەك ئايلىنىپ توختىبدى . بىقارار ، مۇئەللەق تاشلار خۇددى شۇنى كۈتۈپ تۇرغاندەك ، تولىمۇ ئېگىز ھاڭدىن ئارقىمۇ ئارقا چاڭ - توزان كۆتۈرۈپ ، شىددەت بىلەن گۈلدۈرلەپ ، ئايلىنىپ ئۇچۇپ غۇلىدى . يانباغرىغا كەلگەندە ، تاشلار خۇددى زەمبىرەك ئوقىدەك ۋىژىلداپ چۈشۈپ ، قىزىل تال ۋە قارىغات پۇتاقلىرىنى يېرىپ ئۆتۈپ ، قار توزانلىرىنى كۆككە سورۇغان پېتى ئېگىزدىن ئېسىلىپ تۇرغان قىيا تۆۋىدە ، قويۇق پۇتاقلار بىلەن قاپلانغان ئويماندا ، ئىككى تەرىپى مۇز تۇتۇپ كەتكەن جىلغا بويىدىكى بۆرە ئىنى ئاغزىدا توختىدى .

چىشى بۆرە ئەكبەرە ئۈستىدىن غۇلاپ چۈشكەن تاشلار ۋە قار ئۇيۇملىرىدىن چۆچۈپ ئۆزىنى ئارقىغا ئالدى - دە ، قاراڭغۇ ئۆڭكۈر تەرەپكە چېكىندى ، يەلكىسىدىكى ياللىرى تىكلىنىشىپ ، كۆزلىرى ۋال - ۋۇل قىلىپ ۋەھشىيانە ئوت چېچىپ ، قانداقلا بالا كەلسۇن ، ئۇنىڭغا قارشى ئېتىلىشقا تەييارلىنىپ تۇردى . لېكىن ، ئۇ بىكارغا خاۋاتىرلەنگەنىدى . ئوچۇق دەشت يامان ، ئۇستۇڭدە قوغلاۋاتقان تىك ئۇچار ئايروپىلاندىن ھېچنەگە قېچىپ قۇتۇلالمايسەن ، ئۇ تىنماي ، كەينىڭدىن قالماي ئىزمۇ ئىز تەقىب قىلىپ كېلىۋېرىدۇ ، تىك ئۇچار ئايروپىلان پىلدىرلىغۇچلىرىنىڭ قۇيۇنى ، ئاپتوماتتىن يامغۇردەك ياغدۇرۇلغان ئوقلارنىڭ ۋىژىلدىشى يۇرد-

كىڭنى ئازاب ۋە قورقۇنچ بىلەن تولدۇرىدۇ ، يورۇق دۇنيادا تىك
ئۇچار ئايروپىلاندىن ئامانلىق كۇتمە ، قىچىپ قۇتۇلىدىغان ، شور-
لۇق بىشىڭنى پاناھ قىلىدىغان تۆشۈك - پۆشۈكمۇ يوق ، قوغلاپ
كېلىۋاتقانلاردىن جېنىڭنى قۇتقۇزۇپ ، يەرگە كىرىپ كېتەي دې-
سەڭ ، يەرمۇ يېرىلمايدۇ .

تاغلارنىڭ يولى باشقا ، ئۇ يەرلەردە دائىم قېچىپ قۇتۇلۇشقا
بولىدۇ ، تاكى خېيىمخەتەر ئۆتۈپ كەتكۈچە يوشۇرۇنۇپ ياتقۇدەك
بىرەر جاي تېپىلىدۇ . بۇ يەرلەردە تىك ئۇچار ئايروپىلان قورقۇنچ-
لۇق ئەمەس ، تىك ئۇچار ئايروپىلانلارنىڭ ئۆزى تاغلاردىن قورقى-
دۇ . بىراق ، قورققانغا قوش كۆرۈنەر ، دېگەن گەپ بار . ئۇنىڭ
ئۈستىگە ، بىر قېتىم يۈرەكئالدى بولغان يېرى بار . تىك ئۇچار
ئايروپىلان يېقىنلىشىپ كېلىۋاتقىنىدا ، ئەكبەرە قاتتىق غىڭشىشقا
باشلىدى ، ئۇ بېشىنى ئىچىگە تىقىپ تۈگۈلۈۋالدى ، لېكىن بەربىر
بەرداشلىق بېرەلمىدى ، ئاجىز ، ئېچىنىشلىق قانداقتۇر بىر قور-
قۇنچقا چۈشۈپ ، بىردىنلا بار ئاۋازىنى قويۇپ بېرىپ ھۇۋلاپ تاشلى-
دى ، ئەلەم - ھەسرەت دەستىدە چىشلىرىنى غۇچۇرلىتىپ ، شۇ
يەرنىڭ ئۆزىدىلا قاتتىق ئېلىشىشقا ھازىرلىنىپ ، غارنىڭ ئاغزى
تەرەپكە يەر بېغىرلاپ سۈرۈلدى ، ئۇنىڭ نەزىرىدە ، شۇنداق قىلسا ،
تۆمۈر يالماۋۇز ئۇزۇنچاتتىن قېچىپ كېتىدىغاندەك ، تاغۇ تاشلار
تىنچىيدىغاندەك ، زىلزىلىلەر توختاپ قالىدىغاندەك ئىدى .

ئەكبەرە قورقۇپ ھۇۋلاپ ، غىڭشىۋەرگەندىن كېيىن ، ئۇنىڭ
جۈپتى تاشچاينار غار ئىچىگە بېشىنى تىقتى . ئەكبەرە بوغاز بولۇپ
قالغاندىن بېرى تاشچاينار كۆپ ۋاقتىنى ئىنىدە ئەمەس ، ئۆڭكۈر-
دىن ئۇزاق كەتمەي ، قېلىن ۋە تىنچ قارىقات چاتقاللىرى ئارىسىدا
ئۆتكۈزەتتى . چىشلىرى خەنجەردەك ئۆتكۈر بۇ بۆرە ھەر قانداق
نەرسىنى چايناپ - تىتىپ تاشلاشقا تەييار بولغىنى ئۈچۈن ، شۇ
ئەتراپتىكى چوپانلار ئۇنىڭغا تاشچاينار دەپ نام بەرگەنىدى . تاشچاي-
نار جۈپتىنىڭ يېنىغا سۈرۈلۈپ كەلدى - دە ، ئۇنى بالا - قازالار-
دىن ساقلاپ قالماقچى بولغاندەك ، گەۋدىسى بىلەن توسۇپ ، تەسەل-

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

لى بەرگەندەك غىڭشىدى . ئەكبەرە ئۇنىڭ قوينىــىغا مەھــكەمرەك
تىقىلدى ـ دە ، ئادالەتسىز ئاسماندىنمۇ ياكى باشقا بىراۋدىنمۇ ۋە
ياكى شور پېشانە قىسمىتىدىنمۇ نالە ـ پەرياد قىلغاندەك غىڭشىدى .
تىك ئۇچار ئايروپىلان ئالامۆنگۇنىڭ ئاق قارلىق ، كۆك مۇزلۇق
داۋىنىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ ، بۇلۇتلار كەينىدە كۆزدىن غايىب بولغان-
دىن كېيىنمۇ ، ئەكبەرە يەنە خېلىغىچە ئۆزىگە كېلەلمەي ، غال ـ
غال تىترەپ تۇردى .
كائىناتنى باسقان سۈكۈت پۈتۈنلەي مۇشۇ تاغلارنى بېسىۋالغان-
دەك ، ئەتراپ جىمجىتلىققا چۆمدى . ئەكبەرە كۆتۈلمىگەندە ئىچىدە
نېمىنىڭدۇر قىمىرلاۋاتقانلىقىنى ، تۇرتۇۋاتقانلىقىنى ئېنىق سەز-
دى . ئەكبەرە بىر كۈنى — بۇ تېخى ئۇۋغا ئەمدىلا چىقىۋاتقان
چاغلىرى ئىدى — بىر سەكرەپلا يوغان توشقاننى بېسىۋالغانلىقىنى
ئەسلىدى . شۇچاغدا ، ئۇ توشقاننىڭ قورسىقىدا قانداقتۇر كۆزگە
كۆرۈنمەس كىچىك مەخلۇقلارنىڭ قىمىرلاۋاتقانلىقىنى سەزگەندەك
بولغانىدى ، بۇ نەرسە ياش چىشى بۆرىنى ھەيران قالدۇرغان ، ئۇ
قۇلاقلىرىنى دىڭگايتقان پېتى ئولجىسىغا ھاڭۋېقىپ قاراپ قالغان-
دى . ئۇ بۇنىڭغا شۇنچىلىك تاڭ قېلىپ قىزىقىپ كەتكەنىدىكى ،
خۇددى مۇشۇك چالا ئۆلۈك چاشقاننى ئوينىغاندەك ، ئۇمۇ ئاشۇ
ئۆزى كۆرۈنمەي قىمىرلاۋاتقان مەخلۇقلار بىلەن ئويناشماقچى بول-
غانىدى . مانا ئەمدى ئۇ ئۆز قورسىقىدا كۈتۈلمىگەندە تىرىكلىك
ھامىلىسىنى ھېس قىلىپ تۇرۇپتۇ . بۇ ئامان ـ ئېسەنچىلىك
بولسا ، بىر يېرىم ـ ئىككى ھەپتىدىن كېيىن دۇنياغا كېلىدىغانلار-
نىڭ ئۆزلىرىدىن بېرىۋاتقان خەۋىرى ئىدى . لېكىن ، ھازىرچە تېخى
يورۇق يۈزى كۆرمىگەن قىپقىزىل كىچىك كۈچۈكلەر ئانا قورسى-
قىدىن چىقمىغان بولۇپ ، ئۇنىڭ بىلەن بىر جان ، بىر تەن بولۇپ
تۇراتتى ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئانىنى قورقۇتۇۋەتكەن ، تەھلىكە ۋە
دەككە ـ دۈككىگە سالغان بايىقى ھاللارنى ئۇلارمۇ قورساقتا ياتقان
پېتى سەزگەن ، باشتىن كەچۈرگەنىدى . ئۇلار تاشقى ئالەم بارلىقى-
نى ، ئۇنىڭدا ياۋۇز مۇھىت مەۋجۇتلۇقىنى شۇ تەرىقىدە تۇنجى

قېتىم سەزگەندى . ئۇلار ئانىنىڭ قىينىلىۋاتقانلىقىنى سېزىپ ، قورساقتا ھەرىكەتكە كېلىشتى . ئۇلارمۇ قورقۇپ كېتىشتى ، قور-قۇنچ ئۇلارغا ئانا قېنى بىلەن ئۆتتى .

تېنى ئىچىدە يەنە بىر جانىنىڭ ۋۇجۇدقا كەلگەنلىكىنى سەزگەن ئەكبەرە تىنچلىنالماي قالدى - دە ، يۈرىكى گۈپۈلدەپ سوقۇشقا باشلىدى ، كۆكرىكى ئاستىدا ۋايىغا يېتىۋاتقان بالىلىرىنى خەۋپ - خەتەردىن ساقلاش ۋە قوغداش ئىشتىياقىدا غەيرەت - شىجائەتكە تولدى . ئۇ ھازىر ھېچ نەرسىدىن تەپ تارتمايتتى . ئۇنىڭ تەبىئەت ئاتا قىلغان نەسلىنى ئاسراش سېزىمى ئۈستۈنلۈكنى ئىگى-لىدى . شۇ چاغدا ئۇ پۈتۈن ۋۇجۇدىغا مېھىر - مۇھەببەتنىڭ ئىسسىق قاندەك يۈگۈرگەنلىكىنى ھېس قىلدى ، ئۇنىڭ ئەمدى دۇنياغا كېلىش ئالدىدا تۇرغان بالىلىرىنى ئەركىلەتكۈسى ، باغرىغا بېسىپ ئىسسىتقۇسى ، ئۇلارنى قاندۇرۇپ - قاندۇرۇپ ئېمىتكۈسى كەلدى . بۇ ئانىلىقنىڭ ئەڭ بىرىنچى بەختى ئىدى . ئۇ قورسىقى ئاستىدا ئىككى قاتار بولۇپ تىزىلىپ ، قىزىرىپ ، ساڭگىلاپ تۇر-غان ئەمچەكلىرىدىن توختىماي سۈت تېشىپ تۇرۇشىنى ئويلاپ زارىقىپ كەتتى ، ھەتتا مەززە قىلغىنىدىن ئىڭراپ تاشلىدى ۋە كۆزلىرىنى يۇمۇۋالدى . ئۇ ئىنى ئىمكان بەرگىنىچە بەدىنىنى سو-زۇپ ، ئاستا - ئاستا ئەركىلەشكە باشلىدى ، شۇنىڭدىن كېيىن يۈرىكى بىراقلا جايىغا چۈشۈپ ، يەنە ئۆزىنىڭ كۆك يالىلىق تاشچاي-نارىغا يېقىنراق سۈرۈلدى . تاشچاينار يالىلىرى قېلىن ئۆسكەن ھەيۋەتلىك ۋە بەقۇۋۋەت بۆرە ئىدى . شۇنچىلىك قەيسەر ۋە قورق-ماس ئىكەنلىكىگە قارىماي ، ئۇمۇ جۈپتىنىڭ كۆڭلىدىن نېمىلەر كېچىۋاتقانلىقىنى سەزدى . ئۇنىڭ نەزىرىدە جۈپتىنىڭ قورسىقىدا بىرەر ھادىسە يۈز بېرىۋاتقاندەك قىلاتتى ، بۇنى ئويلاپ ئۇنىڭ چىرايى ئېچىلدى . تاشچاينار قۇلاقلىرىنى دىڭگايتىپ ، قاپاقتەك يوغان كاللىسىنى كۆتۈردى ، شۇ چاغدا ئۇنىڭ ئورىدەك چوڭقۇر قارامتۇل كۆزلىرىنىڭ قارىچۇقلىرىدىن سوغۇق نۇر چېچىلىپ ، ئۇلاردىن قانداقتۇر بىر شەپە ، ئاللىقانداق يېقىملىق سېزىم كۆرۈن-

گەندەك بولدى. ئۇ ئاستا تامىقىنى قىرىپ ھۆۋلىدى. شۇنىڭ بىلەن، جۇپتىگە مېھرى - مۇھەببىتىنى، ئۇنى ھەر قانداق بالا - قازادىن ساقلاشقا تەييار ئىكەنلىكىنى، كۆك كۆز قانجۇقىغا غىڭ قىلماي بويسۇنىدىغانلىقىنى ئىزھار قىلدى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن ئەكبەرەنىڭ بېشىنى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ چاقناپ تۇرغان كۆك كۆزلىرىنى ۋە تۇمشۇقىنى يوغان، ئىسسىق شۆلگەي ئېقىپ تۇرغان تىلى بىلەن ئەركىلىتىپ يالاپلا كەتتى. ئەكبەرە تاشچاينارنىڭ تىلىنى ياخشى كۆرەتتى، ئۇنىڭ قېنى قايناپ، بىتاقەت بولۇپ خىرىس قىلىدىغان چاغلىرىدىمۇ تىلىنىڭ يىلاندەك يۇمشاق تولغىنىپ، جانلىنىپ كېتىشىنى ياقتۇراتتى، لېكىن ئۆزىنى ھېچ نەرسىنى سەزمىگەندەك بىپەرۋا قىلىپ كۆرسىتەتتى. ئۇ گۆش - مايغا راسا تويۇپ، خاتىرجەم راھەتلىنىپ ياتقان چاغلىرىدىمۇ، تاشچاينارنىڭ شۆلگىيى ئېقىپ تۇرغان يېپەكتەك يۇمشىغان تىلىنى ياخشى كۆرەتتى.

بۇ ئىككى جانىۋارنىڭ باشچىسى، ئەقىلچىسى ئەكبەرە ئىدى. ئۇۋنى ئۇ باشلاپ بېرەتتى. تاشچاينار بولسا ئۇنىڭ قارا قولى بولۇپ، ئەمر - پەرمانىنى غىڭ قىلماي بەجا كەلتۈرەتتى، ئۇنىڭ ئىشەنگەن تېغى ئىدى. تاشچاينارمۇ ھېچقاچان ھېرىش - چارچاشنىڭ نېمىلىكىنى بىلمەيتتى. ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى شۇنداق مۇئامىلە زادىلا بۇزۇلغان ئەمەس. پەقەت بىر كۈنى كۈتۈلمىگەن ھادىسە يۈز بەردى. تاشچاينار كېچىچە يوق بولۇپ كەتتى - دە، تاڭ سەھەردە پۈتۈنلەي باشقا بىر قانجۇقنىڭ بەتبۇي ھىدىنى ئۆزىگە سىڭدۈرگەن پېتى قايتىپ كەلدى. تەمتىرەپ يۈرگەن ئەركەك بۆرىلەرنى ئون چاقىرىملىغان يىراق يەرلەردىن مەرەز ھىدىغا چاقىرىدىغان ئاشۇ يەپ تويمايدىغان يوھا بۆرىنىڭ پۇرىقىغا ئەكبەرە زادىلا تاقەت قىلىپ تۇرالمىدى، قاتتىق غەشلىكى كېلىپ، ئاچچىقى تۇتتى، نەپرىتى قوزغالدى، توساتتىن شارتلا قىلىپ تاشچاينارنىڭ يەلكىسىگە چىشلىرىنى قاتتىق پاتۇردى، ئاندىن بىر نەچچە كۈنگىچە ئۇنىڭغا ئوچۇق چىراي بەرمەي، كەينىدىن يالۋۇرغۇزۇپ

يۈردى ، سولاشقان ، ئابرۇيىنى تۆككەن ئەخمەقنى ئۆزىگە يېقىنلاش-
تۇرمىدى ، ئۇ دادلاپ ، ھەرقانچە خۇشامەت قىلسىمۇ ، ئۇنىڭ ئۆزد-
گە ھېچقانداق ئالاقىسى يوقتەك ، گويا ئەمدى ئۇنى ئۆلۈپ كەتكەن-
دەك ھېس قىلىپ ، قايرىلىپ قاراپمۇ قويمىدى . ئەگەر تاشچايىنار
شۇ چاغدا ئۇنىڭغا يېقىنلىشىش ۋە كۆڭلىنى ئېلىش ئۈچۈن يەنە
ئېسىلغۇدەك بولسا ، ئەكبەرە ئۇنىڭ بىلەن تەپ تارتماي ئېلىشقان
بولاتتى . ئەسلىدە ، بۇ ئىككى مەخلۇقنىڭ بېشى ئۆزى بولۇپ ،
تاشچايىنار بولسا پۇتى ئىدى .

ئەمدى بولسا ئۇ تاشچايىنارنىڭ كەڭ كۆكسىدە يېتىپ ، بىر
ئاز ھوشىغا كەلدى . ئۇ قورقۇنچلۇق پەيتلەردە ئەركىكىنىڭ بىللە
بولغانلىقىدىن ، ئۆزىگە دالدا بولۇپ بەرگەنلىكىدىن رازى ئىدى .
شۇنىڭ ئۈچۈن ، تاشچايىنارنىڭ ئەركىلىتىشلىرىگە قارشىلىق قىل-
مىدى ، ھەتتا ئۇنىڭغا جاۋابەن ئۆزىمۇ ئۇنىڭ تۇمشۇقىنى بىر -
ئىككى قېتىم يالاپ قويدى . لېكىن ، بايىقى ۋەھىمىنىڭ ئاسارىتى
تېخى كەتمىگەچكە ، دەممۇ دەم بەدىنىگە تىترەك ئولىشاتتى ، قۇلاق-
لىرىنى دىڭ قىلىپ ، تېخى تۇغۇلمىغان بالىلىرىنىڭ نېمە سەۋەب-
تىندۇر پاراكەندە بولۇۋاتقانلىقىغا قۇلاق سالاتتى ، ھەممىسىگە —
ئىنىنىڭ بارلىقىغىمۇ ، تاغلارغا قاتتىق قار چۈشكىنىگىمۇ ، سوغۇق
تۇننىڭ شىددەت بىلەن باستۇرۇپ كېلىۋاتقىنىغىمۇ شۇكۇر
قىلاتتى .

چىشى بۆرىنى قاتتىق قورقۇتۇۋەتكەن كۈن ئەنە شۇنداق ئۆت-
مەكتە ئىدى . ئانىلىق تەبىئىتىنىڭ ھەممە غەيرىي سېزىملىرىگە
ماس ھالدا ، ئۇ ئۆزى ئۈچۈنلا ئەمەس ، بالىلىرىنى دەپ ، مانا شۇ
قاراڭغۇ ئۆڭكۈردە يېقىندا تۇغۇلىدىغان بۆرىچاقلىرىنى دەپ قورق-
تى . ئۇ ئىككىسى دەل شۇلارنى دەپ قىدىرىپ يۈرۈپ ، مانا مۇشۇ
ھەيۋەتلىك تىك قىيا ئاستىدىكى قېلىن چاتقاللار ۋە تاش پارچىلىرى
بىلەن توسۇلغان خالىي ئۆڭكۈرنى باشپاناھ قىلغانىدى .

ئۇنىڭ ئۈستىگە ، ئەكبەرە بىلەن تاشچايىنار بۇ يەرلەرگە كەل-
گۈندى ئىدى . ئۇلار مۇشۇ يەرلىك بۆرىلەردىن پەرقلىنىپ

تۇراتتى . ئالدى بىلەن ئۇلارنىڭ يەلكە ياللىرى كۆكرەك تۈكلىرىگە
قويۇندەك ئايلىنىپ چۈشكەن بولۇپ ، پۈتۈن يەلكىلىرىنى باشلىرىغا
قەدەر قىپلىن يۇڭ قاپلىغانىدى ، خۇددى چۆل بۆرىلىرىنىڭكىدەك ،
ياللىرى ئاقۇچ - كۆكۈچ تۇستە تاۋلىنىپ تۇراتتى . شۇنىڭ ئۈ-
چۈن ، بۇلارنى ئاقيال دەپ ئاتىشاتتى . ئاقياللار ئىسسىقكۆلنىڭ تاغ
ئەتراپلىرىنى ماكان تۇتقان يەرلىك بۆرىلەردىن چوڭراق ، گەۋدى-
لىكرەك ئىدى . ئەگەر ئەكبەرەنى يېقىندىن بىرەرى كۆرۈپ قالىدى-
غان بولسا ، ئۇنىڭ تىنىق كۆزلىرىدىن پۈتۈنلەي ھەيران قالغان ،
بۇندىقىنى باشقا يەردە ھېچقاچان ئۇچراتمىغانلىقىنى ھېس قىلاتتى .
شۇ يەرلىك چوپانلار بۇ چىشى بۆرىنى ئاقدال دەپ يۈرۈشتى .
كېيىن - كېيىن بېرىپ ئەكبەرە دېيىشتى ، يەنە بىرمۇنچە ۋاقىتلار
ئۆتكەندىن كېيىن بولسا ئەكبەرە ئۇلۇغ دەپ ئاتاشتى . كىم دېگەن
بولسىمۇ دېگەندۇ ، لېكىن ئۇنىڭغا شۇنداق نام بېرىلىشى بىكار
ئەمەس ئىدى . بۇنىڭدا ياراتقۇچىنىڭمۇ ھۆكمى باردەك
قىلاتتى...

بۇلتۇر بۇ يەرلەردە كۆك ياللار يوق ئىدى . ئۇلار كېلىشى
كەلدى ، لېكىن ھېچكىمگە قوشۇلماي بۆلەك يۈرۈشتى . ئۇلار باشتا
بۇ يەرلەرنىڭ ئەسلىدىكى ئىگىلىرى بىلەن توقۇنۇشۇپ قالمايلى
دەپ ، كۆپىنچە ئىگىسىز يەرلەردە چەتلەپ يۈرۈپ ، بارىغا قانائەت
قىلىپ جان ساقلاشتى . كېيىنچە ، ئولجا ئىزدەپ ، ئادەملەر ياشاي-
دىغان پەستىكى جايلارغىمۇ يۈت تىقىشقا باشلىدى . لېكىن ، بەرد-
بىر يەرلىك بۆرە توپلىرىغا قوشۇلالمىدى . كۆك كۆز بۆرە ئەكبەرە
ئاچلىقتىن ئۆلسە ئۆلەتتىكى ، باشقىلارغا يالۋۇرۇپ ۋە بېقىندى
بولۇپ ياشاشقا ئۇنىمايتتى .

ھەممە نەرسىنى ۋاقىت ھەل قىلىدۇ . بارا - بارا كەلگۈندى
كۆك ياللار مەھكەم پۇت تىرەپ تۇرۇشتى . سان - ساناقسىز
خەتەرلىك جەڭلەردە ئىسسىقكۆل ئېدىرلىرىدىكى كۆپ يەرلەرنى
تارتىۋېلىشتى ، ھەممە نەرسىگە ئىگە بولۇۋېلىشتى . يەرلىك بۆرىلەر
ئۇلارنىڭ ئايماقلىرىغا زادىلا يېقىن يولىيالماس بولدى . جان

ساقلاش ئۈچۈن ياقا يۇرتلاردىن قېچىپ كەلگەن كۆك ياللارنىڭ
ھاياتى ئىسسىقكۆلدە ئەنە شۇ تەرىقىدە ئىزغا چۈشۈپ كەتتى . لې-
كىن ، شۇنىڭغىچە ئۇلار قانچىلىغان ۋەقەلەرنى باشلىرىدىن كەچۈ-
رۈشمىدى دەيسىز . سەزگۈر ، زېرەك ئەكبەرە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى
قايتا بېشىدىن كەچۈرگەندەك بولۇپ ، پات - پات ئەسلەپ يۈردى .
ئۇ مۇشۇ كەچۈرمىشلىرىنى ئەسلىگەن چاغلىرىدا ، بەزىدە كۆڭلى
بۇزۇلۇپ كۆز ياشلىرىنى تۆكۈشى ، قايغۇ - ئەلەم بىلەن ئىڭراپ
كېتىشى تامامەن مۇمكىن...
قولدىن كەتكەن مۇشۇ دۇنيا موينىقۇمنىڭ بۇ يەردىن يىراقتى-
كى سۆكسۆكلۈك دالالىرىدا قالدى . پايانسىز موينىقۇم سەھرالىرى-
دا كېيىكلەرنىڭ سان - ساناقسىز تۇپلىرىنى سان - ساناقسىز
قېتىم سۈرۈپ - قوغلاپ يۈرگەن ئوۋ كۈنلىرى ئەمدى ئارقىدا
قالدى . ئاتا - بوۋا زامانلىرىدىن تارتىپ قاقشال سۆكسۆكلۈك
سەھرالاردا توپ - توپ بولۇپ ئۆمۈر كەچۈرىدىغان ، خۇددى چەك-
سىز ۋاقىتنىڭ ئۆزىدەك تولىمۇ قەدىم ، چېپىپ ھارمايدىغان ئاچا
تۇياقلىق ، جۈپ مۈڭگۈزلۈك ، دۆڭ تۇمشۇقلۇق شۇ جانىۋارلار
بۇرۇندىن ئوكيان سۇلىرىنى پۈركۈگەن كىتلەردەك ، بۇرۇنلىرى
بىلەن پىشىلداپ نەپەس ئېلىپ ، پۈشقۇرۇپ ھاۋا چىقىرىپ ، كۈن
يورۇغاندىن تارتىپ كۈن پاتقۇچە يۈگۈرەلەيتتى . ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ
مەڭگۈلۈك ھەمراھلىرى بولغان بۆرىلەرنىڭ تەقىبىگە ئۇچراپ ،
بىردىن ھەرىكەتكە كېلىشكىنىدە ، يۈرەكلىرى ئاغزىغا تىقىلغان
باشقا بىر توپنى ۋەسۋەسىگە سېلىپ ئۆز كەينىدىن ئەگەشتۈرگەندە ،
ئاندىن ئۇلارغا يەنە بىر ، يەنە ئىككى ، يەنە ئۈچ كېيىك توپلىرى
ئۈركۈپ قوشۇلغاندا ، ئاندىن يەنە يېڭى - يېڭى چوڭ - كىچىك
توپلار دەممۇ دەم قوشۇلۇۋەرگەندە ، ئېدىرلار ، پەس دۆڭلۈكلەر ،
يالىڭاچ قۇملۇقلاردىن خۇددى يەر يۈزىگە چۈشكەن توپاندەك تاشقان
چاغدا ، زېمىن گويا تەتۈر ئايلىنىۋاتقاندەك بولاتتى . ياز پەسلىدە
بوران - چاپقۇنلار ۋە مۆلدۈرلەر ئۇرۇۋاتقاندەك ، تۇياقلار ئاستىدىن
تىنماستىن گۈپۈرلىگەن سادالار چىقاتتى . شۇنداق چاغلاردا ، ھاۋا

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com